

8

**Eliza-Mara Trofin (coordonator),
Luminița Ardelean, Ioana Enescu,
Mariana Gurtavenco, Liviu Ioani,
Adina Elena Sasu**

Gramatica Limbei Române

Fișe de lucru
pentru clasa a VIII-a

pe lecții și unități de învățare,
cu itemi și teste de evaluare

EDITURA

Acest auxiliar didactic este aprobat pentru utilizarea în unitățile de învățământ preuniversitar prin O.M.E.N. nr. 5318/21.11.2019.

Lucrarea este elaborată în conformitate cu Programa școlară în vigoare, aprobată prin O.M.E.N. nr. 3393/28.02.2017.

Redactare: Ramona Rossall
Tehnoredactare: Adriana Vlădescu
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Mirona Pintilie

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
**Gramatica limbii române : fișe de lucru pentru clasa a VIII-a :
pe lecții și unități de învățare, cu itemi și teste de evaluare /**
Eliza-Mara Trofin (coord.), Luminița Ardelean, Ioana Enescu, –
Pitești : Paralela 45, 2024
ISBN 978-973-47-4142-7

I. Trofin, Eliza-Mara
II. Ardelean, Luminița
III. Enescu, Ioana

811.135.1

Copyright © Editura Paralela 45, 2024

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate,
iar conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.
www.edituraparalela45.ro

Argument

Gramatica limbii române. Fișe de lucru pentru clasa a VIII-a este un auxiliar didactic pentru manualele alternative, care se adresează elevilor de gimnaziu, profesorilor, tuturor celor care doresc să fie la curent cu normele limbii actuale. Diversitatea, atractivitatea exercițiilor, orientarea lor modernă spre structurarea unei comunicări corecte și eficiente, propunerea de teste inițiale, stadiale și finale fac din aceste fișe un instrument de lucru extrem de util, atât pentru evaluările curente, cât și pentru obținerea performanței verificabile prin concursurile școlare.

Lucrarea are un pronunțat caracter practic și este concepută în conformitate cu programa școlară, cu noile modalități de evaluare, cu *DOOM*³, cuprinzând itemi obiectivi, semiobiectivi și subiectivi. Fișele sunt organizate pe lecții și pe unități de limba română (de gramatică, ortoepie și ortografie, vocabular, variație stilistică) și au în componența lor exerciții de actualizare, de învățare, de aprofundare, de evaluare, vizând formarea și dezvoltarea abilităților de a utiliza limba română. Secvențele din fiecare unitate de învățare corelează elementele de construcție a comunicării cu receptarea textului literar și nonliterar, inclusiv din punctul de vedere al valorilor stilistice, și cu redactarea textului scris de diferite tipuri. Itemii de evaluare, care pornesc de la texte-suport extrase din opere literare din aria tematică recomandată de programă, vin atât în sprijinul profesorului, cât și al elevului, pentru a verifica nivelul de dezvoltare a competențelor de comunicare.

Cartea noastră încheie o serie de lucrări care cuprind exerciții aplicative pentru toate conținuturile din programa școlară de limba română, având o gradare ascendentă a dificultății cerințelor. Culegerea poate fi folosită atât de elevii din gimnaziu în cadrul orelor sau individual, cât și de candidații la facultățile unde se susține probă de limba română, întrucât bibliografia recomandată pentru admiterea la facultate cuprinde conținuturile din programa de gimnaziu.

2. Vocabularul. Variație stilistică

A. VOCABULARUL

Sensul cuvintelor în context (actualizarea cunoștințelor)

Fișa de lucru 1

1 Se dau textele:

A. Pare-că și trunchii vecinici poartă suflete sub coajă,
Ce suspină printre ramuri cu a glasului lor vrajă.
Iar prin mândrul întuneric al pădurii de argint
Vezi izvoare zdrumicate peste pietre licurind;
Ele trec cu harnici unde și suspină-n flori molatic,
Când coboară-n ropot dulce din tăpșanul prăvălatic,
Ele sar în bulgări fluizi peste prundul din răstoace,
În cuiabar rotind de ape, peste care luna zace.

(Mihai Eminescu, *Călin* (file din poveste))

B. Comunicarea verbală este un proces complex care presupune existența, solidaritatea și interdependența unor factori constitutivi obligatorii. Aceștia sunt: emițătorul, receptorul, mesajul [...], contextul [...], codul [...] și canalul de transmitere a mesajului, necesar pentru a stabili și stabiliza comunicarea.

(Revista *Limba și literatura română*, nr. 2, 2003, p. 23)

Se cere:

a) Compară cele două texte, apoi bifează „x” în caseta **A** (adevărat) sau **F** (fals).

Afirmații	A	F
1. Textul A este literar, iar B este nonliterar (științific).		
2. Numeroase cuvinte din textul A sunt folosite cu sens figurat.		
3. Sensul multor cuvinte din textul B poate fi dedus numai din context.		
4. Termenul <i>proces</i> din textul B este folosit cu sens propriu secundar.		
5. Cuvântul <i>argint</i> din textul A este folosit cu sens propriu principal.		
6. Cuvântul <i>izvoare</i> din textul A este folosit cu sens propriu secundar.		

b) Transcrie, din textul poetic, termenii cu sens propriu de bază care alcătuiesc câmpul semantic al substantivului *pădure*.

c) Comentează, în 50-80 de cuvinte, valoarea stilistică a cuvintelor cu sens figurat dintr-un vers selectat de tine din textul **A**.

d) Transpune textul **A** într-o descriere impersonală, nonliterară. Pentru aceasta folosește numai cuvinte cu sens propriu.

2 Stabilește felul sensului cuvintelor marcate și adaugă explicațiile necesare contextului.

Exemplu	Felul sensului	Explicații
a) Inima este centrul motor al circulației sângelui.	propriu, de bază	organ intern al corpului
b) Omul suferea de o boală de inimă .		
c) A băut pe inima goală.	propriu, secundar	pânțece
d) I se topește inima după el.		
e) Seamănă la chip și la inimă cu tatăl său.		
f) Bietul Tric fu bătut cu nuiaua.		
g) Picături de ploaie bat în geam.		
h) Pepelea bătu cuiul lui în perete.		
i) Steaua a bătut pe Dinamo.		
j) Călătorul bate drumuri necunoscute.		
k) <i>Codru-și bate frunza lin.</i> (M. Eminescu, <i>Peste vârfuri</i>)		
l) Înțeleg unde bate vorba lui.		

3 a) Subliniază cuvintele cu sens figurat din textul următor:

N-am auzit-o, parcă, de mult...

O ascult.

Nădușala nopții curge pe geamuri.

Plouă-n golurile din ramuri.

Aș voi să găsesc o asemănare

Și caut în zgomote și murmure,

În viori, în naiuri și ghitare

Ecoul nedeslușit și turbure.

Noaptea s-a-ntunecat cu alte nopți în fund,

Și din noapte-n noapte, nopțile urzite

Cern ploaia cu nisipul mărunț

Ca niște site.

Gândul, ajuns în flacăra lui de ploaie târzie,

Se face palid și descrește ca o făclie.

Fereastra e cernită de un fag

De care-atârnă noaptea neagră, toată, ca un steag.

Nu-i șuierul săbiilor ce se ascut
Și-al spadei ciocnite de scut.
Fereastra e cernită de un fag
De care-atârnă noaptea neagră, toată, ca un steag.

E parcă sufletul tuturor oștilor învinse.
(Tudor Arghezi, *Ploaie*)

b) Transcrie, din textul dat:

- un epitet;
- o comparație;
- o metaforă;
- o enumerație.

4 Construieste câte două enunțuri în care cuvintele *stea* și *izvor* să fie folosite, pe rând, cu sens propriu și cu sens figurat.

	Sens propriu	Sens figurat
<i>stea</i>		
<i>izvor</i>		

5 Alcătuieste câte un enunț în care cuvântul *argint* să intre în structura unei comparații și a unei metafore.

.....

.....

Fonetică.

Ortoepie și ortografie

Tipuri de sunete. Vocale, semivocale, consoane.

Corespondența dintre sunet și literă

Structura fonologică a cuvintelor:

diftong, triftong, hiat

Despărțirea cuvintelor în silabe - principiul fonetic

Utilizarea corectă a accentului. Variante accentuale admise/neadmise de normă

Scrierea și pronunția cuvintelor de origine străină, conținând foneme nespecifice limbii române

3. Fonetică. Ortoepie și ortografie

Tipuri de sunete. Vocale, semivocale, consoane. Correspondența dintre sunet și literă (actualizarea cunoștințelor)

Fișa de lucru 1

- 1 Marchează vocalele, semivocalele și consoanele din cuvintele textului următor:

Dar inima lui Enric își avea și ea lacrimile ei și în timp ce universul își plângea preaplinul de lacrimi, el și le plângea pe ale lui.

(D. Anghel, *Culegătorul de stele căzătoare*)

- 2 Transcrie fonetic cuvintele subliniate, precizând numărul sunetelor din fiecare cuvânt.

De la fereastra lui, Enric, în fiecare seară, privea nemărginirile cerului, așteptând să vadă ploaia de artificii, jocul nebun de rachete, pulberea mărunță și impalpabilă care umple aerul și nu cade nicăierea, firele de beteală care se urzesc ca o mreață și apoi se desfac; și ochii lui se umpleau de visuri și sufletul lui veșnic avântat se umplea de o melancolie fără de margini, vrând să scape și el și să se amestece mai curând în oceanul acesta luminos, spre care râvnea de atâta vreme.

(*Ibidem*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 3 Dă exemple de:

a) trei cuvinte în care numărul sunetelor este mai mic decât numărul literelor;

b) trei cuvinte în care numărul sunetelor este mai mare decât numărul literelor.

- 4 Dă exemple de câte două cuvinte în care sunetele *e* și *i* să fie, pe rând, vocală și semivocală.

.....

.....

Gramatică

CONSTRUCȚII SINTACTICE. FRAZA

FUNCȚII SINTACTICE

*REALIZĂRI PROPOZIȚIONALE ALE UNOR
FUNCȚII SINTACTICE*

EDITURA

PARALELA 45

CONSTRUCȚII SINTACTICE. FRAZA

4. Construcții sintactice. Fraza

A. CONSTRUCȚII SINTACTICE

Construcții active

Fișa de lucru 1

- 1 Selectează formele verbale active din textul următor și analizează-le în tabel.

Somnul obligatoriu făcea parte din program și nu era chin mai mare. [...] Dura doar o oră, dar era un calvar pentru că nu reușeam să adorm aproape niciodată și trebuia să mă prefac, să stau cu ochii închiși, așteptând să treacă timpul. Și timpul curgea greu, ca o miere groasă, cu un vuiet abia perceptibil, insuportabil, care mă făcea să-mi mișc în demență degetele de la picioare. [...]

Cred că nu m-am gândit niciodată atât de serios și de mult ca atunci la „natura” timpului, la vitezele lui, la „substanța” lui. Într-o zi am șterpelit de acasă ceasul mamei. Am stat cu el la ureche și mi-am dat seama că nu numai eu suferam, că timpul însuși, săracul, se zbătea neputincios, maniacal. Timpul, și el, era în așteptare. Încordat ca și mine. (Simona Popescu, *Exuvii*)

Verbul	Conjugarea	Diateza	Modul	Timpul	Persoana	Numărul

- 2 Numește forma verbală (activă, pasivă, reflexivă) a verbelor:

a) Profesorul laudă elevul.

Elevul este lăudat de profesor.

Elevul se laudă.

b) Vântul împrăștie frunzele.

Frunzele sunt împrăștiate de vânt.

Frunzele se împrăștie.

TEST STADIAL 3

Timpul de lucru este de 50 de minute.

SUBIECTUL I

60 de puncte

Citește cu atenție textul următor:

Ce înseamnă o bună igienă a vieții?

Medicii vorbesc adesea despre importanța unei bune igiene a vieții și insistă asupra formării de bune deprinderi de igienă. Ce înseamnă o „igienă a vieții”? Și **care** sunt regulile acesteia?

Igiena vieții înseamnă ansamblul de reguli și de practici necesare pentru a menține o stare bună de sănătate. Ea se traduce prin deprinderi de viață care asigură echilibrul sănătății psihice și mentale.

Mai întâi, este esențial să se păstreze curățenia corporală în fiecare zi: spălând mâinile, spălând dinții, făcând duș...

Apoi, omul trebuie să aibă o alimentație variată, echilibrată, compusă din alimente sănătoase, și să aibă un orar regulat al meselor. Este necesar să se evite la maximum alimentele prea grase sau prea dulci.

În sfârșit, o bună igienă de viață constă în egală măsură în a face zilnic mișcare.

Curățenia corpului, buna alimentație și sportul sunt elementele primordiale pentru a avea o sănătate bună și pentru a evita bolile.

(după *Hygiène de vie*, EDUCatout.com)

Rezolvă următoarele sarcini de lucru, formulate pornind de la textul dat:

A. 1 Încercuiește litera **A** (dacă apreciezi că afirmația este adevărată) sau **F** (dacă tu crezi că este falsă).

A / F a) Propoziția *Ce înseamnă o „igienă a vieții”?* este interogativă, afirmativă, dezvoltată.

A / F b) Predicatul *este necesar* din text este o construcție impersonală.

A / F c) Forma verbală *se traduce* este o construcție reflexiv pasivă.

(6 puncte)

2 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

• Ultimul enunț din text este:

- a) o frază alcătuită din două propoziții; b) o frază alcătuită din trei propoziții;
c) o propoziție.

• Structura *să se evite* este:

- a) construcție activă; b) construcție reflexiv impersonală;
c) construcție reflexiv reciprocă.

(6 puncte)

3 Notează pe spațiul punctat din dreptul fiecărui cuvânt litera corespunzătoare:

..... și

A. pronume relativ;

..... să

B. conjuncție coordonatoare copulativă;

..... care

C. pronume interogativ;

D. conjuncție subordonatoare.

(6 puncte)

4 Precizează care este raportul sintactic dintre propozițiile din prima frază a textului dat.

(6 puncte)

5 Adaugă/înserează o construcție incidentă în ultimul enunț al textului dat.

(6 puncte)

B. 6 Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:

a) ce înseamnă igiena vieții;

b) care sunt cele trei elemente primordiale pentru asigurarea unei bune sănătăți.

(6 puncte)

7 Menționează care este scopul textului explicativ citat.

(6 puncte)

8 Transcrie, din textul explicativ dat, întrebarea și concluzia.

(6 puncte)

9 Selectează, din textul dat, două structuri/doi conectori care introduc explicațiile.

(6 puncte)

10 Justifică într-un enunț tonul neutru, impersonal al textului dat.

(6 puncte)

SUBIECTUL AL II-LEA

30 de puncte

Scrie un **text** de cel puțin 100 de cuvinte, în care să explici de ce micul-dejun este masa cea mai importantă a zilei.

În redactarea textului, vei avea în vedere:

- să respecti structura unui text explicativ (întrebare/ipoteză, explicații, concluzie);
- să explici ipoteza/întrebarea prin două exemple;
- să ai un conținut și un stil adecvate temei propuse;
- să respecti precizarea privind numărul minim de cuvinte.

• Notă!

Vei scrie textul pe o foaie separată, pe care o vei adăuga în portofoliul personal.

Punctajul pentru text se acordă astfel:

- conținutul textului – **16 puncte**;
- redactarea textului – **14 puncte**.

- Se acordă **10 puncte** din oficiu. Total: **100 de puncte**.

FUNȚII SINTACTICE

5. Predicatul. Subiectul

A. PREDICATUL

Predicatul verbal (actualizarea cunoștințelor)

Fișa de lucru 1

Citește cu atenție textul:

Deocamdată, în fața mea s-a oprit o copilă, o adolescentă, poate o tânără. Experiența mea de rătăcitor mă învățase că în lumile noi nimic nu-i mai greu de intuit ca vârsta. Se oprise și mă privea drept în ochi. Avea gâtul de lebedă, iar părul roșcat.

— Îți place? mi-a spus în loc de orice introducere.

— De unde știi? am întrebat-o în același stil familiar.

— Ești un rătăcitor, nu-i așa? Un explorator perpetuu. Izolat, serios și suficient, nu-i așa?

Ce să-i fi răspuns? Că un exuberant nu poate fi un rătăcitor solitar, că un tânăr sociabil n-ar fi în stare să navigheze decenii spre a transmite din an în an Pământului părăsit pe veci câteva date despre un colț de galaxie? Că tocmai pentru o astfel de carieră am fost modelat [...]

— Ce rost ar avea? Mâine pleci și numele meu va pieri odată cu tine. Numește-mă cum vrei. Numele meu o să-ți aparțină. Nu vei avea decât să-l uiți. (Horia Aramă, *Planeta celor doi sori*)

Se cere:

1 Subliniază cu o linie predicatul verbal și cu două linii predicatul nominal.

2 Transcrie, din textul dat, câte un predicat verbal realizat prin verb la:

Indicativ	prezent		Conjunctiv	prezent	
	perfect compus			perfect	
	mai-mult-ca-perfect		Condițional-optativ	prezent	
	imperfect		Imperativ		
	viitor				

3 Trece verbul identificat de tine de la indicativ mai-mult-ca-perfect la perfectul simplu, la aceeași persoană și la același număr:

4 Trece verbul selectat de tine de la condițional-optativ prezent la condițional-optativ perfect.
.....

5 Selectează, din textul dat, un verb la infinitiv și precizează-i funcția sintactică. Trece-l apoi la celelalte forme verbale nepersonale.
.....

Gerunziu		Participiu		Supin	
----------	--	------------	--	-------	--

6 Transcrie din text câte un verb pentru fiecare conjugare:

Conjugarea I	Conjugarea a II-a	Conjugarea a III-a	Conjugarea a IV-a

7 Rescrie din text câte un verb la cele trei forme verbale:

Forma verbală activă	Forma verbală pasivă	Forma verbală reflexivă

8 Transcrie un verb copulativ și un verb auxiliar din textul dat:

Verb copulativ	Verb auxiliar

9 Analizează sintactic și morfologic primele două predicate din textul dat.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10 Subliniază cu o linie albastră enunțurile eliptice de predicat (în care secvența elidată a fost exprimată anterior) și cu o linie verde enunțurile nominale (în care intonația imperativă sau exclamativă suplinește lipsa predicatului).

- a) Omul sfințește locul, iar nu locul pe om.
- b) Eu am fost la mare, iar tu – la munte.
- c) Gura! Liniște! Tăcere! Atenție!
- d) Mare căldură!

8. Circumstanțialele

A. REALIZĂRI PROPOZIȚIONALE ALE CIRCUMSTANȚIALELOR: CL, CT, CM

Circumstanțialul de loc (actualizarea cunoștințelor)

Fișa de lucru 1

1 Subliniază circumstanțialele de loc și menționează partea de vorbire determinată de fiecare.

- Trăiește departe.
- Hai acasă!
- Este o sportivă apreciată în țară.
- A dat de veste prin toată țara.

2 Subliniază circumstanțialele de loc și precizează părțile de vorbire prin care se realizează:

a) Acolo s-a aprins o lumină.	
b) Privește spre apus.	
c) <i>Deasupra-mi teiul sfânt / Să-și scuture creanga.</i> (Mihai Eminescu, <i>Mai am un singur dor</i>)	
d) S-a așezat în față.	
e) Îl aștepta în preajma alor săi.	
f) S-a așezat lângă doi mai curajoși.	
g) A căutat în acel loc, dar l-a găsit în altul.	
h) Nu știu în care dintre ele s-a ascuns.	
i) Vin mai târziu la dumneata.	

3 Pune un „x” în dreptul enunțului în care identifici un circumstanțial de loc:

S-a așezat pe scaun.	☐	Contez pe tine.	☐
Nu a avut nicio bucurie în viața lui.	☐	A plecat la vânat.	☐
Voi să mergeți mai în urmă.	☐	Pe drum l-a apucat ploaia.	☐

4 Construiește enunțuri cu circumstanțiale de loc însoțite de prepozițiile și locuțiunile prepoziționale indicate: *după, între, pe, spre, de jur împrejurul, în urma*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5 Alcătuieste trei enunțuri cu circumstanțiale de loc realizate prin nominale (substantive/pronume/numerales) precedate de prepoziții care cer cazul genitiv.

.....
.....
.....

6 Construiește două enunțuri, astfel încât prepoziția *înaintea* să fie urmată de circumstanțiale de loc realizate prin părți de vorbire aflate în două cazuri diferite (genitiv, dativ).

.....
.....

7 Alcătuieste enunțuri în care substantivul *drumul* să aibă funcția sintactică de circumstanțial de loc și să se găsească în două cazuri diferite.

.....
.....

8 Precizează funcțiile sintactice ale cuvintelor marcate:

- Copacii *de sus, de pe culme* aveau ramurile uscate.
- O pornise *în sus și, de pe culme*, vedea câmpia verde.
- Fructele *de la munte* sunt mai gustoase.
- A sosit chiar ieri *de la munte*.

9 Analizează părțile de vorbire prin care se realizează circumstanțialele de loc din textele următoare:

a) De câte ori a intrat el în biserică! Dar precum intră faurul în făurărie. Acum însă îl prinse o frică neînțeleasă, merse câțiva pași înainte, se opri, își ascunse fața în amândouă mâinile [...]. Înaintea cui plângea?

(I. Slavici, *Poza Tanda*)

b) Treceau în dreptul stogurilor de fân rânduite pe câmpie, ca niște falnici cozonaci abia scoși de la cuptorul verii.

(I. Teodoreanu, *La Medeleni*)

c) Tăcerea dintre cei doi bărbați s-a rupt cu hotărârea de a merge la masă. Pe drum, înspre un mic restaurant, așezat la marginea orașului, între sălcii, Bubi a întrebat de tatăl său, de unchiul Ștefan și de domnița Natalia.

(I.M. Sadoveanu, *Sfârșit de veac în București*)

d) În adâncul pădurii, / În cel mai adânc / luminiș din adâncul pădurii, / unde lumina-n uitare de sine / își pierde culorile, / există o potecă ascunsă.

(Șt. Aug. Doinaș, *Potecă*)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

10 Selectează, dintr-o carte preferată de tine (pe care o vei numi), câte o secvență care cuprinde un circumstanțial de loc realizat prin:

a) pronume personal în cazul acuzativ;

b) adverb de loc.

.....
.....

9. Teste finale

TEST FINAL 1

Se acordă **10 puncte** din oficiu. Total: **100 de puncte**.

Timpul de lucru este de **2 ore**.

SUBIECTUL I

45 de puncte

Citește cu atenție textul următor:

În zorii zilei următoare, goeleta se afla în dreptul Majorcii, al cărei țărnamuntos, cu piscurile învăluite în zăpezi și cu poalele scaldate în verdeață, defila în bordul drept toată ziua, fără să se fi sfârșit. Din loc în loc, se vedeau sate cu acoperișurile caselor răsfirate printre copaci. În fața golfurilor, roiau flotile întregi de bărci pescărești și deasupra cerul era plin de zborul pescărușilor albi.

Viața la bord își reluse ritmul obișnuit; oamenii își făceau cartul, de veghe sau la cârmă, spălau puntea, mătaseau paramele rupte, reparau vechele sfâșiate la cusături, totul la îndrumarea lui Gherasim, ale cărui răni făgăduiau să fie întremate până la Gibraltar, ca să nu intre în Atlantic cu mâna în eșarfă și cu bandaj la cap.

Mihu își reluse, în sfârșit, învățătura și, după luni de zile în care tânjise după ea, mintea parcă i se deschisese cât se deschide altora în câțiva ani. Primăvara trecută, când debarcase la Sulina, știa despre lume numai cât văzuse cu ochii lui: drumul din Muscel la București, de-acolo la Urziceni, la Brăila și pe Dunăre în jos. Nu auzise de Mihail Viteazul, nici de Ștefan cel Mare, ci numai de Osman Pașa, cu care oameni de la el din sat se luptaseră la Plevna; acum cunoștea istoria țărilor românești, istoria Bizanțului, a Atenei, a Romei și citea întruna prin cărți, dornic să afle istoria lumii întregi.

Nu văzuse o hartă în viața lui și acum cunoștea hărțile pământului, cu toate tainele pe care în școli nu le învăța nici școlarii cei mai inimoși. Nu știa să citească decât din abecedar și acum învăța astronomie, ca să citească mersul stelelor de pe cer. Nu știa decât să adune și să scadă, mai greu să împartă și să înmulțească, și-acum învăța algebra și trigonometria, ca să pătrundă jocul cifrelor în ascunzișurile lor cele mai adânci. [...]

După-amiază, când oamenii care nu erau de cart se întindeau la taifas pe punte, Mihu cobora în cabina căpitanului, se așeza la masă, în fața lui Anton Lupan, cu spatele la patul în care sforăia Martin Stricland, și se dăruia cărților.

E ușor să înveți despre cele ce se văd, despre existența cărora te poți încredința privindu-le cu ochii tăi sau dând crezare oamenilor care le-au văzut și le-au cercetat înaintea ta. Chiar și despre îndepărtatul soare e ușor să înveți, și despre lună, și despre stelele din jurul ei, căci, dacă le urmărești mersul pe cer, seară de seară, săptămâni și luni întregi, îți dai seama că se întorc la locul de unde au plecat, făcând de fiecare dată drumul în același fel, ceea ce dovedește că totul se petrece înăuntrul unor orânduiri firești.

Dar, ca să pătrunzi sub învelișul acestor legi care fac să se miște astrele cu precizia pe care nici ceasornicul cel mai bun nu o poate avea, ochiul nu mai e de ajuns, și atunci trebuie să chemi ochiul minții în ajutor, din două adevăruri cunoscute să dovedești existența unui al treilea, unui al patrulea, unui al cincilea, și așa până se luminează totul în jur, să pui lumea într-o ecuație și s-o calculezi. Un cap nedepins cu cifrele va refuza să creadă că doi de minus fac plus; acesta e începutul științei care poate dezvălui tainele infinitului, până unde mintea omenească, fără cifre, nu poate ținti.

(Radu Tudoran, *Toate pânzele sus!*)

A. 1 Scrie, pe foaia de răspuns, numărul exercițiului și litera **A** (dacă apreciezi că afirmația este adevărată) sau **F** (dacă tu crezi că este falsă). (3 puncte)

A / F Sinonimele potrivite pentru sensul din text al cuvintelor subliniate (*intruna, taifas, ome-nească*) sunt, în ordine: neconținut, sfat, pământească.

2 Scrie, pe foaia de răspuns, numărul exercițiului și cuvântul **DA** (dacă apreciezi că afirmația este corectă) sau **NU** (dacă tu crezi că este incorectă). (3 puncte)

DA / NU Cuvântul *după-amiază* s-a format prin compunere prin juxtapunere din adverbul *după* și substantivul *amiază*.

3 Notează perechea cifră-literă care indică termenul și grupul de sunete identificat.

1. <i>roiau</i>	A. cuvânt cu diftong;
2. <i>sfâșiate</i>	B. cuvânt cu triftong;
3. <i>ceea</i>	C. cuvânt cu doi diftongi;
	D. cuvânt cu vocale în hiat.
- (3 puncte)

Scrie numărul exercițiului și litera corespunzătoare răspunsului corect, cu privire la textul dat.

4 Virgulele din secvența *Primăvara trecută, când debarcase la Sulina, știa despre lume numai cât văzuse cu ochii lui.* au rolul:

- a) de a despărți o construcție incidentă de restul enunțului;
 - b) de a despărți de restul enunțului propoziția intercalată în regentă;
 - c) de a izola o construcție gerunzială antepusă;
 - d) de a marca elipsa verbului predicativ.
- (3 puncte)

5 Primăvara trecută, când nava debarcase la Sulina, Miha știa:

a) algebră și trigonometrie;	b) astronomie;
c) despre Osman Pașa;	d) istoria țărilor românești.
- (3 puncte)

6 Minteia lui Miha *parcă i se deschisese cât se deschide altora în câțiva ani* pentru că:

- a) avea profesori buni;
 - b) învăța din cărți, încercând să cunoască adevărurile universului sau să descopere adevăruri noi;
 - c) nu mai era un copil;
 - d) stătea la taifas cu oamenii de pe corabie.
- (3 puncte)

B. 7 Formulează, într-un enunț, o idee principală din textul dat. (3 puncte)

8 Explică, într-un enunț, semnificația următoarei secvențe din text: *Trebuie să chemi ochiul minții în ajutor, din două adevăruri cunoscute să dovedești existența unui al treilea.* (3 puncte)

C. Redactează, în 100-180 de cuvinte, rezumatul textului dat. (21 puncte)

În redactarea răspunsului tău, trebuie:

- să identifici ideile principale, dovedind înțelegerea textului;
- să prezinți evenimentele în succesiune logică;
- să respecti regulile de alcătuire a unui rezumat;
- să te încadrezi în numărul de cuvinte indicat.

Notă!

Vei primi **15 puncte** pentru conținut și **6 puncte** pentru redactare.

Citește următorul text:

De-a lungul istoriei, infinitul a fost un concept periculos – mulți și-au pierdut viața sau libertatea pentru că au vorbit despre el. *Cartea infinitului* ne introduce în lumea răspunsurilor stranii date de fizicieni, matematicieni, filozofi și teologi în încercarea de a „domestici” o noțiune ce amenință judecata noastră sănătoasă.

Infinitul a bântuit mințile oamenilor de mii de ani. El îi provoacă deopotrivă pe teologi și pe oamenii de știință să-l înțeleagă, să-l reducă la dimensiuni finite, să afle dacă apare în forme și mărimi diferite și să hotărască dacă dorim să-l respingem sau să-l acceptăm în descrierea noastră omenească a universului. [...]

Pe măsură ce privim mai atent știința modernă, întâlnim o serie de probleme stranii legate de infinit: este universul finit sau infinit? Va dăinui el? Este trecutul infinit? Se poate întâmpla orice într-un univers infinit? Există probleme care i-ar lua oricărui computer un timp infinit să le rezolve? Ce fel de probleme ar fi acestea?

Majoritatea oamenilor cred că infinitul și nemărginitul sunt unul și același lucru. Și totuși, în mod bizar, ele nu sunt. Există lucruri finite, ca suprafața unei mingi de biliard, care nu au nicio margine. O muscă ar putea merge pe ea o veșnicie fără să întâlnească un capăt. Spațiile curbe sunt diferite – dar ce se întâmplă dacă ele devin curbate? Și nu ne-a arătat oare Einstein că spațiul cosmic este curb, deci ce ne spune acest lucru despre univers?

(John D. Barrow, *Cartea infinitului*,
www.eusunt.ro)

A. 1 Scrie, pe foaia de răspuns, numărul exercițiului și litera **A** (dacă apreciezi că afirmația este adevărată) sau **F** (dacă tu crezi că este falsă). (3 puncte)

A / F Autorul Cărții *infinitului* este Einstein.

2 Scrie, pe foaia de răspuns, numărul exercițiului și litera **DA** (dacă apreciezi că afirmația este corectă) sau **NU** (dacă tu crezi că este incorectă). (3 puncte)

DA / NU Autorul cărții crede că infinitul înseamnă *nemărginit*.

3 a) Transcrie enunțul de mai jos, subliniind varianta corectă:

Înțelegerea infinitului **este o provocare/nu este o provocare** pentru oamenii de știință.

b) Justifică alegerea cu o secvență din text.

(3 puncte)

4 Notează perechea cifră-literă care indică partea de vorbire și cazul cuvintelor date.

1. *oricărui*

A. adjectiv pronominal posesiv, cazul acuzativ;

2. *universul*

B. adjectiv pronominal posesiv, cazul genitiv;

3. *noastră*

C. pronume nehotărât, cazul dativ;

D. adjectiv pronominal nehotărât, cazul dativ;

E. substantiv comun, cazul nominativ.

(3 puncte)

Scrie numărul exercițiului și litera corespunzătoare răspunsului corect.

5 În fragmentul *Spațiile curbe sunt diferite – dar ce se întâmplă dacă ele devin curbate?* există:

a) două predicate verbale și două predicate nominale;

b) trei predicate nominale;

c) un predicat nominal și două predicate verbale;

d) un predicat verbal și două predicate nominale.

(3 puncte)

6 În propoziția „Cartea infinitului” ne introduce în lumea răspunsurilor stranii date de fizicieni, matematicieni, filozofi și teologi în încercarea de a „domestici” o noțiune., funcțiile sintactice ale cuvintelor subliniate sunt, în ordine:

- a) atribut substantival genitival, complement de agent, atribut verbal;
- b) atribut substantival genitival, complement de agent, complement direct;
- c) complement indirect, complement de agent, complement direct;
- d) complement indirect, complement indirect, complement direct.

(3 puncte)

B. 7 Transcrie, din fraza următoare, propoziția subordonată, precizând felul acesteia: *Mulți și-au pierdut viața sau libertatea pentru că au vorbit despre el.*

(3 puncte)

8 Construiește o frază alcătuită din două propoziții, în care să existe o propoziție subordonată condițională, introdusă prin conjuncția subordonatoare *să*.

(3 puncte)

C. Redactează o compunere de cel puțin 150 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre felul în care experiențele exterioare, susținute de rațiune, îl ajută pe om să descopere misterele lumii, justificându-ți opinia prin valorificarea unei idei din fiecare text-suport.

(21 puncte)

În compunerea ta, trebuie:

- să formulezi o opinie cu privire la rolul experienței exterioare și al rațiunii în descoperirea mistereleor lumii;
- să justifici opinia prin două argumente;
- să ai un conținut adecvat cerinței formulate;
- să respecti precizarea privind numărul minim de cuvinte.

Notă!

Vei primi **15 puncte** pentru conținut și **6 puncte** pentru redactare.

Observație. Vei rezolva testul pe foi distincte, pe care le vei adăuga în portofoliul personal.

Răspunsuri și bareme de notare

Unitatea 1. TEST INIȚIAL

Subiectul I. A. 1. Cuvinte care conțin diftongi: *gogoașa, mai, mâine*. Cuvânt cu vocale în hiat: *uriașă/aur*. **2.** *strivită* = prinsă, ascunsă; *se târăște* = înaintează; *marginile* = capăt. **3.** *lumina* – substantiv comun; *se târăște* – verb predicativ; *de* – prepoziție simplă. **4.** *s-a-nchis* – predicat verbal; *grădina* – subiect; *serii* – atribut substantival genitival. **5.** Cratima marchează rostirea împreună a două cuvinte. **B. 6.** Expimarea într-o manieră subiectivă a emoțiilor și a sentimentelor; descrierea unui tablou din natură, folosindu-se un limbaj expresiv. **7.** *Omidă uriașă strivită între nori*. **8.** Rima este încrucișată. Măsura: 14 silabe. **9.** Prezentarea rolului expresiv al timpurilor verbale – **6 p.** (prezentare adecvată și nuanțată, cu raportare la text – 5 p./prezentare schematică, cu raportare la text – 3 p./încercare de prezentare – 1 p.; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 p.). **10.** Precizarea oricărei semnificații a textului dat – **2 p.**; ilustrarea semnificației prin valorificarea unei secvențe comentate – **3 p.** (comentare adecvată și nuanțată, cu respectarea normelor de ortografie și de punctuație – 3 p.; încercare de comentare, cu greșeli de redactare – 2 p.; simpla transcriere a secvenței – 1 p.); respectarea precizării referitoare la numărul de cuvinte – **1 p.**

Subiectul al II-lea

Conținut – 16 puncte: relatarea unei întâmplări, cu respectarea succesiunii logice a faptelor – **10 p.** (respectarea parțială a succesiunii logice a faptelor – 6 p.; relatare fără respectarea succesiunii logice a faptelor – 2 p.); câte 1 punct pentru precizarea fiecăruia dintre cele două elemente ale contextului spațio-temporal – **2 p.**; adecvarea conținutului la cerință – **2 p.** (conținut parțial adecvat – 1 p.); respectarea precizării privind numărul de cuvinte – **2 p.**

Redactare – 14 puncte: unitatea compoziției – **2 p.**; coerența textului – **2 p.**; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului – **2 p.** (parțial – 1 p.); respectarea normelor de ortografie – **3 p.** (0-1 erori: 3 p.; 2-3 erori: 2 p.; 4 erori: 1 p.; 5 sau mai multe erori: 0 p.); respectarea normelor de punctuație – **3 p.** (0-1 erori: 3 p.; 2-3 erori: 2 p.; 4 erori: 1 p.; 5 sau mai multe erori: 0 p.); așezarea corectă a textului în pagină – **1 p.**; lizibilitatea – **1 p.**

VOCABULARUL. VARIAȚIE STILISTICĂ

Unitatea 2. VOCABULARUL. VARIAȚIE STILISTICĂ

Propuneri de itemi pentru evaluare: I. A. 1. a – F; b – F; c – A. **2.** a – DA; b – NU; c – DA. **3.** a – CORECT; b – CORECT; c – CORECT. **B. e** – 1; d – 2; b – 3; c – 4. **C. 1.** a). **2.** c). **3.** a). **II. A. 1.** jargon. **2.** Diminutivele marchează un grad ridicat de afectivitate pozitivă; indică o atitudine ironică, depreciativă. **3.** *bio-* = (referitor la) viață; *orto-* = drept/conform cu/corect. **B. 1.** a). **2.** S-a format prin derivare cu sufixul *-(i)tor* de la cuvântul de bază/verbul (*a*) *asurzi*. **3.** *relativ, plana, se lansase, parașută*. **4.** Înainte de culcare, mama mi-a urat să am **vis** plăcute. Am **visuri** mărețe: să ajung o actriță celebră, să iau premiul Oscar. **5.** *vălătuci* (*de ceață*) = metaforă; (*străpungeau ceața ca*) *niște sulite* = comparație.

TEST STADIAL 1

Subiectul I. A. 1. a) – F; b) – F; c) – A. **2.** b) antologie medievală de fabule sau de povestiri alegorice cu animale; c) real. **3.** D; C; B. **4.** *computer, tastatură, mouse, ecran*. **5.** *virtuale, miraculoasa, decisive*. **B. 6.** a) Autorul își făcea toate treburile pe fugă, renunțase la mâncare și la somn; b) Tipurile de personaje care apar în jocurile pe computer sunt: *humans, dwellings* sau *critters*. **7.** Se va puncta răspunsul care va dezvolta ideea că personajele din aceste jocuri sunt tot atât de diferite de ființele vii cum este gândirea computerului de cea omenească. Ele nu sunt mai rudimentare în reacții decât organismele, ci sunt altfel. (6 p. – explicație corectă, convingătoare/3 p. – răspuns ezitant). **8.** Personajul a ajuns un maniac al jocurilor pe calculator. **9.** Întrebări retorice (*Unde naiba îmi dispăruse arbaleta?*), cuvinte din limba vorbită (*naiba*). **10.** Prezentarea rolului expresiv al modurilor verbale – **6 p.** (prezentare adecvată și nuanțată, cu raportare la text – 5 p./prezentare schematică, cu raportare la text – 3 p./încercare de prezentare – 1 p.; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 p.).

Subiectul al II-lea

Conținut – 16 puncte: formularea unei opinii cu privire la rolul jocurilor pe calculator – **4 p.**; justificarea opiniei prin două argumente pertinente – **8 p.** (2 x 4 p.); conținutul și stilul adecvate cerinței – **2 p.**; respectarea precizării cu privire la numărul de cuvinte – **2 p.**

Redactare – 14 puncte: unitatea compoziției – **2 p.**; coerența textului – **2 p.**; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului – **2 p.** (total – 2 p./parțial – 1 p.); respectarea normelor de ortografie – **3 p.**

Cuprins

Argument.....	5
---------------	---

Unitatea 1. TEST INIȚIAL	7
--------------------------------	---

VOCABULARUL. VARIAȚIE STILISTICĂ

Unitatea 2. VOCABULARUL. VARIAȚIE STILISTICĂ

A. VOCABULARUL

Sensul cuvintelor în context (actualizarea cunoștințelor)	10
Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului	13
Derivarea (actualizarea cunoștințelor)	13
Compunerea (actualizarea cunoștințelor)	15
Conversiunea	17
Mijloace externe de îmbogățire a vocabularului	20
Împrumuturile lexicale	20
Categorii semantice	22
Sinonimele. Antonimele (actualizarea cunoștințelor)	22
Omonimele. Cuvintele polisemantice (actualizarea cunoștințelor).....	24
Paronimele. Pleonasmul (actualizarea cunoștințelor).....	27

B. VARIAȚIE STILISTICĂ

Termeni științifici (actualizarea cunoștințelor).....	30
Limbaj popular. Variație regională a limbii (actualizarea cunoștințelor)	31
Valori stilistice ale diminutivelor (actualizarea cunoștințelor)	32
Variații de registru. Limbaj colocvial, limbaj cultivat (familiarizare).....	35
Argoul. Jargonul	36
Selecție lexicală în limba vorbită și în limba scrisă (actualizarea cunoștințelor). Construcția frazei în limba vorbită și în limba scrisă	39
Organizarea coerentă a textului: succesiunea ideilor, folosirea corectă a timpurilor verbale și a anaforelor	41
Propuneri de itemi pentru evaluare: Vocabularul. Variație stilistică	44
Test stadial 1	48

FONETICĂ. ORTOEPIE ȘI ORTOGRAFIE

Unitatea 3. FONETICĂ. ORTOEPIE ȘI ORTOGRAFIE

Tipuri de sunete. Vocale, semivocale, consoane. Corespondența dintre sunet și literă (actualizarea cunoștințelor)	52
Structura fonologică a cuvintelor: diftong, triftong, hiat (actualizarea cunoștințelor)	53
Despărțirea cuvintelor în silabe – principiul fonetic (actualizarea cunoștințelor)	54
Utilizarea corectă a accentului. Variante accentuale admise/neaadmise de normă (actualizarea cunoștințelor)	55
Scrierea și pronunția cuvintelor de origine străină, conținând foneme nespecifice limbii române	56
Propuneri de itemi pentru evaluare: Fonetică. Ortoepie și ortografie	57
Test stadial 2	61

GRAMATICĂ

CONSTRUCȚII SINTACTICE. FRAZA

Unitatea 4. CONSTRUCȚII SINTACTICE. FRAZA

A. CONSTRUCȚII SINTACTICE

Construcții active	64
Construcții pasive cu verbul <i>a fi</i>	65
Construcții cu pronume reflexive	68

Reflexivul pasiv	70
Construcții impersonale	71
B. FRAZA	
Raporturi sintactice în frază. Elemente de relație în frază. Coordonarea prin juxtapunere și prin jonctiune (actualizarea cunoștințelor). Subordonarea prin conjuncții subordonatoare, prin pronume și adverbe relative. Norme de punctuație	74
Propoziția. Clasificarea propozițiilor (actualizarea cunoștințelor)	76
Construcții incidente	79
Enunțuri eliptice. Norme de punctuație	81
Propuneri de itemi pentru evaluare: Construcții sintactice. Fraza	83
Test stadial 3	86

FUNCȚII SINTACTICE

Unitatea 5. PREDICATUL. SUBIECTUL

A. PREDICATUL

Predicatul verbal (actualizarea cunoștințelor)	88
Predicatul nominal (actualizarea cunoștințelor)	90
Verbe predicative/copulative, verbe personale/impersonale (actualizarea cunoștințelor)	91

B. SUBIECTUL

Subiectul exprimat (simplu și multiplu). Subiectul neexprimat (inclus, subînțeles). Actualizarea cunoștințelor. Subiectul nedeterminat	94
Acordul predicatului cu subiectul (actualizarea cunoștințelor)	97
Propuneri de itemi pentru evaluare: Predicatul. Subiectul	98
Test stadial 4	101

REALIZĂRI PROPOZIȚIONALE ALE UNOR FUNCȚII SINTACTICE

Unitatea 6. ATRIBUTUL ȘI REALIZĂRILE SALE. REALIZĂRI PROPOZIȚIONALE: ATRIBUTIVA

Expansiunea și contragerea	104
Atributul (actualizarea cunoștințelor)	106
Propoziția atributivă (AT)	108
Apoziția. Norme de punctuație	111
Propuneri de itemi pentru evaluare: Atributul. Propoziția atributivă. Apoziția	114
Test stadial 5	117

Unitatea 7. COMPLEMENTELE

REALIZĂRI PROPOZIȚIONALE ALE COMPLEMENTELOR: CD, CI, CPREP

Complementul direct (actualizarea cunoștințelor)	120
Propoziția completivă directă (CD)	122
Complementul indirect (actualizarea cunoștințelor)	125
Propoziția completivă indirectă (CI)	127
Complementul prepozițional (actualizarea cunoștințelor)	129
Propoziția completivă prepozițională (CPrep)	131
Propuneri de itemi pentru evaluare: Complementele. Realizări propoziționale ale complementelor: CD, CI, CPrep	134
Test stadial 6	137

Unitatea 8. CIRCUMSTANȚIALELE

A. REALIZĂRI PROPOZIȚIONALE ALE CIRCUMSTANȚIALELOR: CL, CT, CM

Circumstanțialul de loc (actualizarea cunoștințelor)	140
Propoziția circumstanțială de loc (CL)	143
Circumstanțialul de timp (actualizarea cunoștințelor)	146
Propoziția circumstanțială de timp (temporală/CT)	148
Circumstanțialul de mod (actualizarea cunoștințelor)	151

Propoziția circumstanțială de mod (modală/CM)	153
Propuneri de itemi pentru evaluare: Circumstanțialele. Realizări propoziționale ale circumstanțialelor:	
CL, CT, CM	156
Test stadial 7	159
B. REALIZĂRI PROPOZIȚIONALE ALE CIRCUMSTANȚIALELOR: CZ, CS, CDȚ, CV	
Circumstanțialul de cauză (actualizarea cunoștințelor)	161
Propoziția circumstanțială de cauză (CZ)	162
Circumstanțialul de scop (actualizarea cunoștințelor)	165
Propoziția circumstanțială de scop sau finală (CS/F)	166
Construcții condiționale	169
Construcții concesive	172
Propuneri de itemi pentru evaluare: Circumstanțialele. Realizări propoziționale ale circumstanțialelor:	
CZ, CS, CDȚ, CV	176
Test stadial 8	181
Unitatea 9. TESTE FINALE	
Test final 1	184
Test final 2	188
Răspunsuri și bareme de notare	191